

Nr. 22.

MERCURIU, 3. IUNIU

1853.

LEGILE ROMANE.

(Din Universu.)

(Urmare.)

In periodul d'ântâiū, superbia si ignorantia restrinsera in margini ânguste scientia legiloră Romane. In zillele de mercată sau de adunare, jurisconsultii cari avea mai multa reputatione se pre-âmplă in foru, si să dă parerile loră la cei din urma cetatiană, în sperantia de a avea o data voturile loră. Cându-mainta în anii sau se astă in dregatorii, remânea a casa siezindă pre unu scaună sau pre unu tronă, si asteptă cu o gravitate tranquilla visitele clientilor loră, cari îndată ce se facea ziua batea la usile loră. Detoriele vietiei sociale si incidentiele unei processure era obiectul ordinariu allu acestoră consultationi si jurisconsultii să dă parerile loră cu gura sau in scrisu, dupa regulele intelleptionii naturale sau alle legii. Ei lassă pre junii de professionea sau din familia loră sa se afle de facia, invetă in parte pre copiii loră; si familia Mucia fu multă timpu renomita pentru acestu genu de cunoscintie, cari se transmitea de la tata la fiu. Allu doile periodu, etatea cea formosa a jurisprudentiei, coprinde spatiul timpu de la nascerea lui Cicerone pîna la domnia lui Alessandru Severu. In acest-ă se formă o sistema generala, se stabilira scôle, se compuseră cărti si se suppusera la contributione si viii si mortii spre a instrui pre studenți Tripartitul lui Eliu Petu cu supranumele Catus sau astutu, era cea mai vechia opera de jurisprudentia din acelle timpuri. Studiul legiloră pre care se puse Catone si fiul său, adausse multă la reputationea lui; trei omeni invetiați în acésta materia illustrara numele familiei Mucius Scaevola, éra gloria de a fi perfectionată acésta scientia, se attribui lui Serviu Sulpiciu,

disciplul loră si amicul lui Cicerone; si Papijanu, Paulu si Ulpianu termina lista cea lungă a jurisconsultilor cari stralucira cu assemene lustru suptu republica si suptu Cesari. Numele loră si titlurile diverselor loră opere s'au pastrată cu diligentia, si Labeone pote sa ne dea o idea despre zelul si fecunditatea loră. Acestu mare jurisconsultu din seculu lui Augustu iși impartia timpul annului între cetate si terra, între lucrarea in foru si între compunerea operelor; autorii indica patru cente de opere scrisse de dinsul in retragere (otium). Se cităza cartea CCIX din collectionea lui Capitone rivalului lui, si era pucină professori cari putea sa reduca lectionile loră la unu numeru mai josu de unu centu de volumini. In allu treile periodu oraclele jurisprudentiei fura mai cu totul mute, adeca de la domnia lui Alessandru Severu pîna la Justinianu. Curiositatea se saturasse, si tirannii si barbarii occupă tronul, spiritele infocate se astă distrassem prin dispute religiose, si professorii din Roma, Constantinopoli si din Beratū, cari avea pretensioni modeste, se contentă cu repetirea lectionilor predecessorilor loră. Din progressul cellă incetă allu studielor acestora si din caderea loră cea rapida se pote conchide ca ele ceru o stare de pace si de cultura intellectuala. Din multimea juristilor cari au lassată atâtă volumini si cari implu spatiul intermediariu, se vede ca atari studie se potu urmă si atari opere se potu compune cu o portione commună de judecata, de esprientia si de industria. Geniul lui Cicerone si allu lui Virgiliu se simtira mai multă cu cătu se vezura secolele trecându fara sa produca altul assemene. Dara maiestrii cei mai famosi ai jurisprudentiei era sicură ca voru lassa discipli egali in merită si reputatione sau si superiori. Jurisprudentia cea adaptata fara politura la indi-

gentiele celor d'ântâiă Romanii, se poli si se perfectionă prin filosofia grecana în secolul allu siéptelé allu Romei. Scevolii se formassera prin usu si experientia; însa Serviu Sulpiciu fù cellu d'ântâiă jurisconsultă care să assieză artea sa pre o teoria certă si universală. Spre a distinge adeverul si falsul ellu applică dreptă regula infallibila, Logica lui Aristotele si a Stoicilor. Redusse casurile particularie la principie generale, si respândi lumina ordinii si a elocentiei preste o massa indigesta. Cicerone, contemporanul si amicul lui, nu pretinse sa ajunga la celebritatea unui juristă de professione, însa geniul seu cellu incomparabil, care preface în aură totu ce attinge, adornă jurisprudentia patriei selle. Dupa esemplul lui Platone, ellu compuse o republica, si scrisse asupra acestei republike unu tractat de legă în care se adoperă sa attribuăsca o origine ceresca intellectionii si dreptătii constitutionii Romanilor. Totu universul, dupa ipotesea lui cea formosă e o republica nemesurata; dzeii si ómenii cari sunt de totu acea essentia (dupa parerea lui), sunt membrii acellei-ăsi communitătă; legile naturale si dreptul ginților sunt fundate pre ratione, si tóte institutionile positive modificate prin întimplare si prin usantia, derivéza din regula de dreptă care dzeitatea a sapăt-o în sia-ce áima virtuosa. Ellu exclude cu bländetia din aceste miserie filosofice pre Scepticii cari nu voră sa créza, si pre Epicureii cari nu voră sa lucreze. Cei din urma despretei cura republiciei, si ellu le da consiliul de a se culca si de a dormi în pace în gradinile loru celle umbróse. Dara róga pre Academia cea nouă sa taca, pentru ca obiectiile ei celle audaci voră strică structura cea bine assiezata a sistemelui celi mari. Ellu reprezenta pre Platone, Aristotele si pre Zenone, ca pre siogurii maiestri cari arméza si învafia pre cetatiană asupra datorielor vietiei sociale. Se reconoscă ca cea mai tare dintre aceste diverse armaturi, era a Stoicilor, si scóele de jurisprudentia affectă de a se servă sau de a se ornă cu dinsa. Lectionile Porticului învetiă pre jurisconsultii Romani a împlini detoriele vietiei, a rationă si a muri, însa le inspiră în óre care gradu prejudeciele sectei, amórea paradoxelor, cerbicia în dispută, si unu gustă minutiosu pentru vorbe si distinctionile verbale. In determinarea drepturilor de proprietate, se primi superioritatea formei preste materia, se susținu egali-

tatea tutoru criminilor dupa parerea lui Trebatiu, ca cellu ce attinge urechia, attinge totu corpul, si ca cellu ce fura o parte din unu cumură (gramada) de grână sau din o bute de vină, e chiară asiă de culpabil ca cellu ce a furat totu.

La Romani armele, eloentia si studiul legilor civile înaltă pre unu cetatiană la demnitătă, si aceste trei profesioni avea o splendore particulară déca se află unite în acea-ăsi persóna. Când unu pretoriu redigea edictul seu, preferă si consecră parerea sa particularia; asemene se respectă parerea unui censoriu si a unui consule, si virtuțile sau triunfurile unui jurisconsult dă greutate unei interpretationi care altminteră ar si remasă îndoiósa. Velnă misteriului accoperă multu timpu artificiul patricioru; si în timpuri mai luminate, libertatea discussionilor stabilii principiele jurisprudentiei. Disputele forului luminara casurile supără si incurcate; se dedera regule, asiomate si definitioni, cari se luara dreptă dictate naturale alle rationii, si sententia professorilor de legă se introduse în practica tribunalelor. Dara acesti interpreți nu putea nică face nică essecută legile republicei, si judecatorii era liberă de a reiecta chiară autoritatea Scevolilor, care o returnă adese ori eloentia si sofistică unui advocat ingeniosu. Augustu si Tiberiu fura cei d'ântâiă cari adoptara scientia juristilor ea unu instrumentu folositoriu puterii loru; si lucrările acestora celle servile adaptara sistema vechia la spiritul si scopurile despotismului. Suptu speciosul pretestu de a susțină demnitatea artii, privilegiul de a suscrie opinionele legale si valide se rezervă intelleptilor din ordinea senatoria sau callarésca (equestris), cari se approba prin judecata principelui; si acestu monopolu predomină pîna la epoca în care Adrianu declară acésta profesioni libera pentru toți cetatianii cari se simtiă ca au talentu si connoscentia. Pretoriul cu tota demnitatea sa, era atunci guvernăt de lectionile professorilor sei; judecatorilor se impuse sa urmeze commentariul precum si spiritul legii; si usul codicillilor fù o innoire memorabilă care o întărî Augustu dupa consiliul jurisconsultilor.

Principale cellu mai absolutu nu putea cere altu ee-va de eátu numai ca judecatorii sa fie în unire cu jurisconsultii déca jurisconsultii sunt uniți între sene. Însa institutionile positive sunt a dese resultatul usantiei si allu prejudeciului; legile si

limbiile sunt ambigue si arbitrarie, gelosia competiților, vanitatea maiestrilor, órba applecarea a disciplilor lor maresc amórea de disputa, când vine la întrebare unu punctu despre care rationea nu pote pronuntia; si sectele celle famóse a Proculianilor si a Sabinianilor desbinara jurisprudentia Rómana. Doi jurisconsulti forte inventati Ateiu Capitone si Antistiu Labeone facura onore domniei celle pacifice a lui August; favórea principelui distinse pre celu d'ántai, si allu doile se facu si mai illustru prin despretiul acesei favori si prin resistantia cerbicósa insa inactiva încontra tirannului Romei. Differentia caracterului si a principielor lor influ asupra studielor. Labeone se tinea de formele republicei care nu mai exista, rivalul seu mai avidu si mai maestrosu, se conforma dupa monarchia cea resaritoria. Dara unu curtaianu e blandu si suppusu, si Capitone cuteză a rare ori a se departa de la opinionea sau, celu pucinu, de la vorbele predecessorilor sei, pre când republiicanul audace se luă dupa ideele selle independinti, fara a se teme ca va fi accusat de paradosse si de înnoiri. Cu tóte aceste-à libertatea lui Labeone se asservi prin rigórea principelor selle, si ellu decidea dupa litera legii cestionile cari competitoriul lui celu indulgent le desolvea dupa modificatiuni equitabile, si cari era mai conforme rationii commune si sentimentelor ordinarie alle ómenilor. Când unu scâmbu se substituisse la plata unei summe de bani, Capitone vedea întrinsa totu dé-una o vînzare legala, si pronuntia asupra etăti de pubertate dupa natura, fara a sî margini definitionea la epoca precisa de doi-spre-zece anni. Acesta oppositione de sentiminte se respândi în scriptele si lectionile cellor doi fundatori; certa scolelor lui Capitone si Labeone în de la domnia lui August pîna la a lui Adrianu, si celle dòue secte sî luara numele de la Sabinu si Proculeiu, maiestrii loru cei mai famosi Apoi li se dede si numele de Cassianu si Pegasianu; insa prin o strania invertitura, Pegasu, servu fricosu allu lui Domitianu, appera causa popularia, si favoritul Cesarilor se representă prin Cassiu, care se glorifică ca se trage de la omulu cellu mare care s'armă încontra unu tirannu în favórea patriei selle. Edictul perpetuu termină mare parte din disputele sectelor. Când Imperatoriul Adrianu voi sa lucreze acesta opera importante, preferi pre maiestri Sabinianu: partitianii monar-

chiei învinsera, insa moderationea lui Salviu Julianu împacă cu încetul pre învingatorii cu învinsii. Jurisconsultii seclului Antoninilor imitara pre filosofii timpului lor; ei despretiara autoritatea unui maiestru si luara din fia-care sistema opinionei cari li se parura mai assemene cu adeverul. Insă scriptele lor aru si fostu mai pucinu voluminose, deca aru si fostu mai multa unanimitate în allegerea lor. Numerul si ponderantia maturielor discordanti încurca conscientia judecatorului, si verce sententia care voia passionea si interesul lui sa o pronuntie, se justifică prin sanctionea unui nume venerabil. Unu edictu allu lui Teodosiu celu tineru dispensă pre judecatorii de a compară si de a ponderă argumentele jurisconsultilor. Cinci juristi: Caiu, Papinianu, Paulu, Ulpianu si Modestinu fura proclamat dreptu oracle alle jurisprudentii; opinionea a trei dintre dñsii era decisiva, insa în casul când fia-care din ei ar avea o parere diversa, preponderantia se dă în telionii cellei superioare a lui Papinianu.

Când Justinianu se și pre tronu, reforma legilor Romane se facusse unu lucru indispensabil insa greu. In spatiu de zece centennie, numerul infinitu de legi si de opinioni alle jurisconsultilor implusse mii de volumini cari omul celu mai avutu nu le putea cumperă, si capul celu mai vastu nu le putea coprinde. Aceste cărti tóte nu se află lesne, si judecatorii seraci în miză-locul atatoru avutii, era redusă a pronuntia dupa flacile loru lumină. Suppusii din provinciele grece nu conoscea limba acestor legi, cari dispunea despre averea si viétia loru, si în academiele de la Berutu si de la Constantinopoli se inventa în unu mod imperfectu dialectul barbaru (cumu lă numiă ei) allu Latinilor. Justinianu, nascutu în miză-locul Illiricului, militariu din copillaria, era familiarisat cu aceasta limba: ellu luasse în junetele selle lectioni de jurisprudentia, si insarcină cu reforma pre cei mai inventati jurisconsulti din oriente. Teoria professorilor fu ajutorata prin practica advoacătilor si prin experientia magistratilor, si spiritul lui Tribonianu animă tota intreprinderea. Aceastu omu estraordinariu, obiectul atatoru laude si critice, era nascutu din Sida in Panfulia, si geniul lui assemene cu allu lui Bacon, îmbraciă ea domniu allu seu tóte lucrările si tóte luminile seclului seu. Ellu scrisse în prosa si în versuri asupra unei mulțimi de obiecte curiose si abstracte:

compuse doi panegirici despre Justinianu, si viézia filosofului Teodotu; publică o carte despre natura fericirii si detoriele guvernului; catalogul lui Omeru, si celle döue-zeci si patru de specie de versuri; canonul astronomicu allu lui Ptolemeu; scâmbările lunilor; locuintele planetelor, si sistemul armonica a lumii. Adausse usul limbei latine la literatura Greciei. Jurisconsultii Romanii era in biblioteca si in capul lui, si ellu cultivă cu diligentia artile cari ducea la avere si la dregatorii. Dupa ce a facut pre advocat dinaintea prefectilor pretoriului, perveni la demnitatile de questoriu, de consule si de maiestru officioru; consiliul lui Justinianu ascultă eloentia si înțellectionea lui; si bländetia si affabilitatea manierelor lui stîmperara invidia. Imputationile de impietate si de avaritia îi macularea virtuile si reputacionea lui. In Mizu-locul unei curți superstitiose si intolerante, ministrul primariu se accusă de o urra secreta către credentia crestina; si se suspectă ea parerile lui aru si infectate de ateismu si de paganismu, pareri cari se impută in unu modu fara consequentia celor din urma filosofii ai Greciei. Avaritia lui se adeveri mai luminatū, si avu urmarī mai funeste; si déca ellu se lassă a se corrumpe prin darură, in administrarea dreptătii, acést-à face sa ne adducem éra aminte de Bacon, déca Tribonianu degradă puritatea statului seu, si déca publică, modifica si revoca legi din scopuri de interesu particulariu, meritul lui nu putu sa-i spelle bassetia. Cându se nascu o rescolla in Constantinopoli, se primi departarea lui dupa strigările, si pote, dupa drépta minia si inaspire a poplului; insa se rechiemă in scurtu dup' acést-à; si de la epoca acést-à pina la mórtea sa, adeca in unu spatiu mai bine de döue-zeci de anni, ellu se bucură de favórea si de confidentia Imperatoriului. Justinianu insusí, pre care vanitatea lú facea orbu de a vedé ea supunerea e lingusirea cea mai gróssa, laudă in publicu suspunerea lui cea passiva si respectuosa. Tribonianu adoră virtuile gratiosulu seu domnū; si luându larva evlavie, se prefacea ca se teme ca nu eumu-va Justinianu sa se rapesea in aeru ca Elia si Romulu, si sa se duca de viu in egru.

(Va urmá.)

N.B. a Redactiunei. Aceste diurnal sub titlulu: *Universulu*, cu motulu: *Mens agitat molem, essia n* Bucuresti in tipografia colegiului nationalu cu litere strabune, incepundu dela 4. Ianuariu an. 1848,

ad. in an. alu IV alu vietiei sale. Mai anteiu sub Redactiunea D. I. Genilie si apoi sub A. T. Lariani s. a. inse cu Nr. 19 incet'a. —

Din cauza, ca acestu diurnal era mai cu totul necunoscutu in partile nóstre, ba si dineolo de Carpati nu prea tare latitu, scótemu din candu in candu din elu cate unu articol precum su si acesta despre „legile Romane“, care, afara de semnul scurtarei la a, ce ne lipsee —, e tiparit si aici cu ortografi'a ee o observa diurnalulu.

Auctorulu articlului acestuia e rugat, ca se continue acestu momentosu oieptu din sfera jurisprudentiei, si noi 'lu vomu publica cu tota vóla si multiamira.

CASA DE TIERRA A LUI DE LA MARTIN.

Pe muntisior albesce

Casa ce pretiuese,

Stenca pe ea domnesce,

Juru'i imprejmuesce

Un ereng de lemn canesc.

Aci nu se ridica

Zgomot scornind ghindiri,

Viersu'si pre eat despica

Visarea'ti nu'ti o strica

Sîrsind'o iar 'ti o 'nsiri.

Satescul elopot mare

Sta p'ast locasu d'aci

Glasu'i ca inchinare

Urca la norulu care

E 'ntaiu vapsit de zi.

La sunete rotate

De eco priu rasuri

Cu chipuri vezi plecate

Multimea eum strabate

Cucernici cotituri.

Fereastra e privitore

Spre campulu d'ingropat:

Vezi earba la 'nserare

De somnu 'nvalitóre

Catunelor de sat.

Feluri de flori adie

P'ast val de adormiri;

Ici nevinovatie,

Ici e nadejde vie,

De desteparti, vorbiri.

Melanolie, pace

Vegiaza lunga morti,

Nalt cugetul preface,

Al vietii visor tace

L'ale odichnei porti. I. Vaearesen.

СВАТБИРЕ

а впіл пхріпте кътре фіівл сеъ, дніш че ла
тріпіс ла впіверсітате.

(Лукієреа.)

Кът пептв жерпалвя чітірілор че веъ фаче
воід съ'л въз ла фіекаре треъ лпій. Амі веъ фаче
о маре пльчере вртжнд дніш кът аі жпчепт ла
коастеле татълв тъъ. Аптр'о зі веъ фі весел ші
пліп de тірапе, трекынд ліста чітірілор че аі фъ-
квт, лъвхънд ші осънднд пе ръпд естрагеле ші
жадікіціле тале!... Тв пе веъ фаче поате ръп чі-
тінд асеменеа оаре-каре опере de тіжлок, ка съ
ауджі дп тіне вп деесгвст цеперал пептв тот чееса
че e de тіжлок. Кът пептв ачеле продткії але
дххвзі атът de пльквате кът пі прітеждіоасе, пе
ле чіті аквт, кът де впіп ар фі айт фел ініма та.
Петречеріле тале дпі еспт аша de скиме ка
ш'але теле, ші тв штій къ ізвеск віоічівпеа ші
фіпеда дххвзі тъъ; дар дххвзі раеппніт дптр'о
карте десфоръпать, фіе чеа таі делікат ші кврат,
пе e жпайнтеа оілор таі дект ка о наеъ фртмо
жпподовітъ, дар пецистітъ; ш'атвпч е таі твлт
атъпітор, къ дъ віділві градіїле, шіа жпподо-
веште пе din афаръ кв певіновьдіе... Аптр-
еввіпдеазъ сървъторіле ші ваканділе тале таі вър-
тое ла чітіре ші репетіції. Къчі дака пріп лвкрапе
ші квщетърі, пе веъ къвта съ те жпайнтеі пріп
ажеторвя кърділор, веъ фрекента дп веъ шкоале
пвліче, ші къ тоате астета пе съ'ді deкізі дрт
кътре каріера літерілор. №. фії de енсамбле;
еге аіт твлт дект вп фолос. Маі ат ъокъ о
повацъ а'ді да, фіїла таі, повацъ преа жпсемпать
пе каре тз се кввіне съ пе о перzl din ведере дп
кврса ствділор тале. Штіпнда пріп тіжлокыа къ-
ріа 'ді аі пропис съ інтрі дп дргєтторії пвліче
пептв а'ді сължі цара, ші каре пріп сітагріле
жпделепцілор 'ді аі аллесо дніе о черчетаре а-
дажів а талептелор ші факультыділор тале, фіе tot
d'aпна скопя пріпчіпаа аа жпделетицірілор тале!
Жпкіпъ не фіе че zі ачестеі штіпні о парте хо-
тържть de време; ба ствділле адеcea маі пльквате
съ пе те депьртезе пічі одатъ din потека de къ-
петеніе, орі кът d'аспъ ші оетеніоаре ар фі.
Форештете аптррреа ба гаета літератврі шіл
фртмоаселор арте съ пе'ді дпсевфле оаре-каре
ко-вжршире, каре поате съ се префакъ дп о вояль
прітеждіоасе пептв локва че претінзі а оккана
жптр'о зі. Къді тінері каре се пред de дахарі фр-
тмоасе ші остані de гает, ші каре інтрі дп треві

пвліче кв атъта педестоіпічіе кът пі скърь, ле
ар фі жппліпіт кв твлт ісвжnd пі пльчере дака
с'ар фі фост пъзіт д'ачеасть воаль, дака ар фі ст-
діат маі твлт пептв даторілле лор, дект пептв
гает пі пльчере! Пъзеште-те д'ачел аввз аз літе-
ратврі, че п'аре пітік маі фіреск дект а атъп
дххвзі тінірепії. Літератвра дп лок д'а'ді рідіка
гаета лвкрапілор фолосітоаре, серіоасе, тревбеште
а те жптврі шіа те addvche дп старе д'а аръта щ'а
зърі дп тоате жпделепчівпеа ші жадіката та. Еа
пз тревзе а'ді аффетіеа гаета, дар а'з кврці;
еа пз тревзе съ факъ din тіне вп скрітор пльквт
дп репвліка літерілор, дар вп жпделепт пліп de
політесь ші зврвітате.

Despre economie. Фії економ, каітате прес-
стіматъ дп ea дпсъші, дар ъокъ таі твлт прі-
інфліпіца че аре асвпра віртвділор челор дпалте;
пз с'афль вр'зп пріпд кът de вогат ва фі кърдіа
економіа съ пз'ї факъ чіпсте, ші рісіна рвшіпе.
Діптр'ачеаста вп от, каре пз штіе а'ші келтві ван-
ні съї, се ва афла адеcea дп пініте жптррді-
рър, каре фъръ а'з ліпсі пзтai de челе тревзі-
чіоасе, ді вор фора времеа, ші аплікаціа дххвзі,
таі твлте оказіі д'афаче віне, шіл вор сілі дп
таі твлте ръпдзрі а'ші кълка чіпстеа ші а'ші не-
грі ввпътатеа. Економіа е віртвте вреднік de
лаздъ, ші фіпнд къ преа рап тінері се жппърт-
шеск de джпса, 'ді о рекоманд ка о даторіе не-
стръмтатъ. Фії дар економ, фтьвз таі, маі ъп-
тьв дп лвкрапілор челе тічі, каре лвзате жпдеосеві
ді се пар вп лвкрап de пітік, дар прівіте дп тота-
лла лор, факѣ вп овжект атът de жпсемпать ка
кънд ар фі келтвіг tot de одатъ ачеа съмъ: „А
пз фі пічі дект лаком.“ Zichea вп консвя Roman,
каре портпіа жпнераділор дніе ачеле времі, ші
каре рефзга которілле лор: „а пз фі пічі дект
лаком есте вп маре веніт“ о тіе de лвкрапі, каре
ші пльтеск преа твлт преща лор, дар каре, не-
фіпнд д'о тревзіпці пеапъратъ, пз съп de реко-
мандат дект къ съп de модъ, къ съп de тъпа
шіл артіст істедж, къ лінгвісеск оіл лакомзіл къ
чеса че есте рап ші поз, тревзе а фі ръпдзітє
дп класа ачелор келтвіл, пептв каре тревзе съ
фії преа сърак, ба съ фії вогат пептв лвкрапі
тревзіпіцае, ші de впіп квіпнідъ, пептв впзра-
ре челор пепорочіді ші кашпърареа кърділор впсе.
Есте о рісіпъ маре, дака пептв а авеа о товілъ
фртмоасе, каре пз ісвеште дект оіл, то ліпсешті
афел дект пз поці а'ді дплесі келтвіааде зпс
пітімърі пльквате саі зпс'ї петречері чіпстіті зп-

прієтенії ти. О карті фолосітоаре єсте о келтвіалі вреднікъ de лаудъ; із тоате астев аченії вані, ділтреввіндаціј ла вшврареа впії непорочіт, съ фаче адесеа о келтвіалі твль тай вреднікъ de лаудъ. № та лъса піч одатъ лішіт de вані діл від съ нз поді а жжата н'ю непорочіт. № фії від одатъ атът de сімдітор, діл кът съ нз поді а та опрі кіар дела пльчеріле челе іартъ кввіндіа, чеаркъ тъкар кът de пвдінъ келтвіалі, ка съ фії стъжіп тай твль песте апліквріле тале, деңт песте авадіа та. Пріп ванії татълі тъѣ, веї ділвъда а'ді ківернісі п'яї тыї одатъ. №'ді ворвесь де ачоле рісіпір педъртвріте, каре квфкіндъ фърь крдцаре діл даторії; тв ешті преа сімдітор ші нз въпвесь къ веї къдеа діл асфел de непорочір. Дар сіагвра педлгріжіре діл тървітеле келтвіалі в де-стял пептвр а не фаче тай ъптыг кредиторі фърь оменіе, апої кредиторі педренці, ші ділфжрішіт, зртвнід днпъ кввінтва реліції, кредиторі овраснії ті печіпстіді. № ліпсі аді фаче конт де келтвіалі діл тоге съптьтвпеле ші діл тоате лвпеле. Де веї вої а мі ле трітіте ші тіе кътє одатъ воїв авеа твльдтіре а'ді ле черчата. Фії сінчер кв mine, ші сокотеште къ нз'ді воїв ділнідіна de лок келтвіаліе фъквте діл лвкврі педлссептате; нз'ді ле воїв креште деңт din ввна теа воіпдъ, ші кънд воїв ведеа къ аі діл адевър треввіпдъ. Фії вред-нік de татъ тъѣ пріп о драгосте тжпъръ, преквт воїв а фі кътре тіне пріп челе тай тарі ділгріжірі. Економія ділпъртвнідіте de жок, de лвкврі діл тъп-каре ші хаїне, ea та ва фері ашіждеріа de орі че прімеждіе, д'орі че ватжоквръ, че ай діллініаре къ ачесте овжехте. Авкнід чеа тай таре амлікаціе ші осжрдіе, de нз веї фі/економ, нз веї авеа лвогъ време фала а зпії піртврі ввпе. ші'ді веї нзпне ділсвні преа твльте піедіч лвкврілор тале; къ чеа тай таре ділнідітвръ, къ чел тай кътат тे-ріт, дака нз ешті екіопом, веї фі левреднік de а ділліні днпъ кввіпдъ даторіліе зпії сложве пв-вліче, ші веї фі ділтв'о зі нз татъ de фаміліе непорочіт. Квчеріа поастрь din афаръ атжріт de мії де лвкврі тървітле, каре къ тоате къ се пар d'o тікъ імпортапцъ, чере din партене гріжъ, лваре амінте, фърь а чере алтфел пічі зпі dax таре пічі о штіпдъ аджікъ. Аша дар фінд къ тоді оаме-ній ай ділдестял квноштіпдъ ділтр'пса, къ атът есте тай ршіпос пептвр зпі от de літере, д'а фі ліпсіт de ввна сенс діл ділпредіврърі кънд отвла din глоать с'аратъ ділпредовіт къ ел, ші d'a фі п-лгріжітор діл ділпредіврърі ділжтплътвріе м'нд

п-лгріжіреа се паденсеште не сине саў пріп се-ръчіе ші тікълошие, саў пріп дісипрд ші вътаіе де-жок... Регвла, фібл тей, есте атът de пеанъратъ взвеі економії, не кът топла есте пропвпцие. Маі твльте треввіпдъ але квчеріе п'яле комодігъдії нз п'єтреваэъ траіка ші фрютсесеа лор, декът економісіндівле ші котвіпвндувле: а економісі діл-т'ачеет віп, стъпьпш вп тештешвг повіл ці діл-даторітор пептвр tot отвла че се гъндеште віне. Ділпівеште ді къ фърь а вътъта кввіндіа, тв поді пріп аста ділгріжіре а п'єстра дої ап' о хайнъ, къф съ вшврзі къ аченії вані зпі прієтен чіпстіт ші сърак, нз сімді къ ачеасть ділгріжіре есте о калітате din челе тай повіле. Гъндеште-те, фібл тей, къ економія асфел, се фаче преа респекта-відъ; нз в атвпчі о сімпль къльзвз а тіндії, каре кондіче ла віртвте, есте кіар фапта віртвці. Фо-лоасе че дівжнодим дела порок съпт тіжлоаче пріп каре звем а ділліні твльтіе de ввне квде-търі; але п-лгріжікі кіар пептвр ачест кввіпт е о сіагвръ певвпіе. О п-лгріжіре п-лпъртврітъ, саў о реа ділреввіндаціе а автврілор сале, хръпеште тоате патініле інімії каре не фак а фі п-лгрі-жіторі, фіе пріп лепевіре, пепъсаре, толічівне, фаль, перозіе, зъпъчіре, ізвіре de славъ саў пріп оаре-каре алтъ вржъ діллініаре, нз'ті пасть. Да-коло кіар о зрічіась економіе есте тай твль де-кът о певвпіе, din прічинъ къ еа не стрікъ не пе-сімдіте ініма, атвпчі віар кънд нз не ва вътъта de лок порочіреа поастръ д'афаръ. Би рісіпітор нз поате фі пічі от сімдітор пічі віртвос. Пе-зінгъ ачеасть рісіпа ділжтпін адесеа о вогъдіе de тіжлок, деңт вогъдії петърцініте. Ділвацъ, фібл тей, а фі економія п'яль ешті тжпър, ка съ фі сіагвр деспре ферічіреа та діл вжреста таторітъ-ді. Би тжпър рісіпітор не каре тріста есперіпдъ ла фъквт ділделент саў сърак, се фаче адесеа зп вътржн квтпіліт, третврътор днпъшаара, сгжр-чіт: дар егжречія, фътвъ тей, кът ші галант-тіа орі рісіпа съ нз печіпстечась съпделе касеі теле. № та сокоті таре, ділжніфат ші къ те тік-шорезі амтестекъндів-те ді лвкврілор челе тікі релагівіе ла оръндіялъ; пітві аста та ділвацъ а фі ділгріжітор діл треввіле челе ділсептате. Ші кънд ап' фі тай вогат кът нз съпт ділтр'адевър, діл воїв прескрі ачелеаші регвле ші нз'ді воїв да пічі одатъ тай твль пептвр келтвіаліе тале де-кът чеа че чере посідіа та: фінд къ те ізввск ка зп п'єрінте сімдітор, воіск іаръщ а те крещите ка зп п'єрінте сімдітор ші каре те ізввеште. Діл прі-

вінца кіелтвелор тале п віоів лва пічі одать пептрв къльзгъ орбл амор ал збор п'рінді, дар аморвл скрпвлос ал вігі п'рінте раіонаві.... Трьєпіте дп вівіверсітате, квт ал воі с'є трьєшті дп тр'пса ла вътръпецеле тале. Трьєшті дп тр'п кіп ка с'є поді а'ді addвче а шінто амії дп въцьтврілор тале фърь а те рші ші фърь а третвра, кв о въквріе віе ші о вонштіпць въратъ!.. Тe дпвръцішев дпнд'ді п'рінтеаска шеа вінекввтаре, ші рягънд пе Dompl, ва, дпповържнідте кв віторіле дпделенчівні ш'але віртгції, с'є тe дпторчі дпто зі дп вращелем тале, вреднік de тагтьші ші канавіл д'а'ді сл'жі Патріа. Кв твль дпвъцьтврь ші пеџіп ввп'тате дп інімъ, тe воів пріїті рече; кв въпоштіпде фолесітоаре десире релісіе, ші п'равврі, тe воів пріїті кв въквріа чеа маі дпвъп'ятать. Мъкар de веі фі ценіла че маі таре дпніп п'южит, фърь а фі от чістіт, кв сффлетвл дпекат дп овідь воів п'льце къ'ді am dat zізеле adio, сквпвл теф фії!...

Традвсь де

I. Р. Брезоіанэ.

БЕСЕРІКА СФЖНГБЛІВІ МОРМ'НТВ.

Аквті квнд' кавса сеъвтвлі тортъптв din іервасліт дпсвфль інтерес від ла тотъ лвтма крештін, п ве де пріосс а репеді о скртъ дескріере а бесерічі с. Мортъптв. Ачеа бесерікъ се пайдъ пе тарціна зпей воліне п'тіті Абра. Ачеа бесерікъ с'а дптетеіет дп венклі алд 4. de кътъ дпврътвтеса Елена дпнъ че джна афласе врвчеса кві Христос. дп бесерікъ прівіреа'ді каде маі ыптеів пе о п'етръ латъ de тарторв віп'ярать de о гратіе; се зіче кв пе ачеа п'етръ а фост' еп'ялат' трпнл въп'твтврвтв маі пайте de дптортъптаре. Къд'їа паші маі пайте сіре стъпра ажпці дптр'вп' спаціз роткнду дпкоопцізратв de шесеспрезече волоне тарі пе каре заче о галерів токта синтв Dom. Аічі токта дп тіжлові с'є о влъдіре п'ятратъ лвпгърэд' че дпквпцітврь тортъптвл, каре есте він саркофаг сімпл дпнг' de 6 зрте, латъ de треі ші адъпнб de до' зрте, каре дпкъ есте de таршорв дпкъ рос' de тімпврі. Шепте kandelavre, тогт дарврі de але рецилорв din тоте тімпвріле ард' пекврматв deаспра саркофагвл; спадівл пе dinaintea лві есте фортв стрімтв, дпкътв авіа потв інтра deодатъ къте

патрв інші. Кв с. тортъптв се дпвечінезъ о капель тікъ, каре е пропріетатеа крептінілорв de рітвл вонштікъ ші ачелорв din Asicinіa. дп стъпра квтв дптрі есте капела с'є параклісвл ръстігпірі, дп каре терці пе трептв. Болта весерічіс de амъндбъ латврі е дппревнатъ кв капела с. Еленеі, пептрв кв се спіне кв джна ла ачелъ лом' ар фі афлатв крвчеса. дп латвреа стъпра а весерічіс есте о капель таре ешітв пайнте ші се gine de романо-католічі (ап'сен), латіні).

Іатъ ачестеа ші атьтеа світв п'рділе din каре есте копіесь весеріка с. Мортъптв.

СХФЛЕТВЛ III КОРПВЛ,

са8

Tristfva Raieі acspra pasivnizor.

La amікка теф Скард. Тэрнавітв.

Схфлетвл.

Аі вівлат кът аі вівлат,	bis.
Dap аквт ді с'а 'пфндат.	

Че маі зічі, вестіе-неагръ ?
Корпвле, тірапвле теф,
Тв, Бастілія шеа неагръ,
Астъзі тв ешті склавла теф.

Корпвл.

Тэрвезд, віте, де тъніе;
Дм' віне с'є п'я омтор.
Че авіс' ! Че грозъвіе!
Дм' каде ленін ... Ax ! тор !

Схфлетвл.

O ! д'ар фі фост деспре тіне,
De твль тв аі фі сиъпзрат!
Dap тв ешті легат de mine :
Тв ешті склав, ед дптерат.

Корпвл.

Ші че аі врт с'єті арьд' оаре
Кв пвтарае та de сфжн?
Квт кв ешті de кът орі-каре
Чел маі перфект пре п'яп'пт?

Врт-аі с'є інітезі оаре
П'я Сокраді пемврігорі?
Тв, омідъ тържтоаре,
Тв кв еі с'є te м'скопі ?

С ѿфлєтъл.

Ферічіт ачелла каре
Поатé иміта пе Христос!
Ала есте вп сѣнът Маре,
Дар сѣ свит вп пъкъто.

Корпъл.

Бре! бре! че іпокрісіе!
Че грозав езбітісім!
Аста е, зъб! пеъспіе;
Вп кврат таіавелісім.

С ѿфлєтъл.

Норма міа в Верітатеа,
Свфферінда глорія міа,
Зеітатеа міа дрентатеа,
Жъде конштіінда міа.

Корпъл.

Дар съ ведем фъръ mine
(Че ам ажанс ка вп скелет!)
Иоді-тъ фаче вре вп віне?
Май поці-тъ съ фії поет?

С ѿфлєтъл.

Бестъ-нейагръ, жицідітъ,
Фъръ тіне Апцер свит.;
Іар тъ, хвътъ 'псвффлецітъ,
Фъръ mine ешті пътъпіт.

Бесгіе-нейагръ, фаталь,
Верте че діспредвеск,
Къ віаца імморталь,
Ех къ спірітъл тръеск.

Zioa чеа петрітоаре
Аста есте пеітъръ mine:
Декът Чесар свит маі Маре,
Къчі ех тё ам жицісіп не тіне!!!

Корпъл.

Біне, біне! Біне, біне!
Боі къдеа тъ 'п гіара міа...
О съ те фрекъ ка пе тіне;
Ам аж де дзлама та.

Оф! 'мі е dop de фримаше!
De театръ, de плітвъръ!
De данцвъръ, de соареле;
De валлвръ ші de тжнкъръ!

Bař de mine, bař de mine!

N'стай почів де-лов ръвда!
Мъ въз ліпсіт д'орі-че віне
Че віаца 'мі консола!

Оф! те властет къ 'пфокаре:
Съ тё ажансъ ківл тей!
Ші жп флақъръ арзътоаре
Съ свффері етерпъ ші грэб!

С ѿфлєтъл.

Баста, тръпторе кодаче;
Дестъл фій жп гіара та,
Нептънд вп пае а фаче
Двпъ децинація міа.

'Мі а веніт ші ржандыа тез
Ка пе каі съ те 'пстряпезъ;
Ші къ вічівъ de үрдіе
Коапселе съ'ші съпіререзъ,

Корпъл.

'Мі къдеа жп тълпі вр'о датъ,
О інтрате, о спержэр!
Бръ, зръ пе'тпъкатъ,
Ръсевнаре азі жиці жэр.

С ѿфлєтъл.
Зеіл астъл трійтфеазъ
De Сатана чел спрікад!
Апцеръл азі үтілеазъ
Пе Діаволъл корнат!

Корпъл.

Джчет ... джчет ... тай слъвеште....
Н'сті да пінтені аша грэб.
Аолеў! тъ пръпъдеште....
Со сфершіт! ажт мор еў!

С ѿфлєтъл.

Azі свит лівер, свит ферічে,
Сімдш жп тін' вп че дівін!
Къ тъндрие дар почів зіче:
„Ех свит ом! ех свит крештін!”

Аі үтвлат кът аі үтвлат,
Ха! ха! ха! ха! ха! ха! ха!
Дар ажт ці с'я 'пфандат.
Ха! ха! ха! ха! ха! ха! ха!

1850.

C. D. Aricescu.